

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Maurittii Gudeni Historia Erfurtensis Ab Vrbe Condita Ad Reductam

Gudenus, Johann Moritz von

Erfurti, 1675

XXVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11903

Sedem ulterius haud posse. Interim Cæsareanorum discessus metum sustulit.

* Rustici † per Germaniam novo Evangelio temulenti, passim in Magistratus & Dominos insurgunt: turbas doctrinæ suæ notas Lutherus † Wormatiæ dixerat, (a) igitur ne absque signis esset ejus Ecclesia, rebelles inhumanâ crudelitate, & seditionibus eam notant. Erfordiam † undecim millia Rusticorum (b) ex pagis ejusdem ingrediuntur, accepto prius licentiæ signo à Senatu: nam & patulæ relinquebantur venientibus armatis portæ, nec in alios, quàm in ipsius indignationi subjectos sævitum est. In Electoralem Curiam, ædes sacras, & Clericorum omnis furor effunditur, etiam consuetes hinc inde Divorum statuae profanatae sunt. Sanctus Martinus celebratus ille à prima Christianitate Patronus Urbis, in imagine rabiem sensit, nam ad humiliorem turrem interioris Brületensis portæ lapidi incisus, in illo furore capite, equus pedibus truncatus hodie dum insaniam testatur. Divisi in turmas Rustici, pars templa effringit, nihil ibi sanctum, dejiciuntur aræ, proculcatur ornatus, & vasa Divino cultui destinata furibus in prædam cedunt: Centum argenteos, aureosque calices ex una Basilica Marianâ auferunt. Divites Ecclesiarum suppellectiles,

XXVI.

* MDXXV.

*Rusticorum
mors.**Notæ Ec-
clesiæ Lu-
theranæ.**Rustici urbē
ingressi tē-
pla & Clericō
spoliant.*

(a) Scleid. de statu Relig. & Reip. lib. 3.

(b) Anon. Chron. Erfurt. MS.

*Senatus tū-
bam argen-
team SS. A-
delarii &
Eobani au-
fert.*

ctiles, argenteas statuas, & multa pre-
tiosa contrectant, imagines, quas mate-
ria pretium non commendaret, dejici-
unt, ipsique proceres suis statuis se spoli-
atos, praesertim ab exteriori parte Chori
Mariani hodiedum lugent; in mortuo
tamen nihil ausus hic furor, at Senatus
† & eos spoliavit: Sanctorum Adelarii
Erfurtensis Episcopi, & Eobani ossa ad B.
M. Virginem in tumbâ argenteâ quiesce-
bant, haecenus singulis septenniis, solen-
ni festivitate, per Urbis praecipua templa,
comitante populo Numini supplice, cir-
cumlata: hanc urnam sanctis reliquiis Se-
natus invidit, atque in Curiam deporta-
ri iussit, postmodum nummi exinde cussi,
& quasi re benè gestâ tumbales appellati
sunt. Sacra corpora in costis quibusdam,
& membris deficiunt, vel liberali pietate
hinc inde sacrariis submissa, vel trunca-
ta per hunc tumultum, postea compacti-
li materiâ redintegrata sunt. Pars alia
tumultuantium, plus quàm brutali ferita-
te Canoniorum aedes infestare, fenestras,
scamna, mensas, fornaces confringere,
suppellectilem pretio magis, quam pon-
dere valentem in praedam servare, reli-
qua in plateas & aquas projicere; idem in
Electoralis Curia perpetratum. Vinum
liberalius bibebant, quod residuum, con-
fractis doliis in terram effundebant.
Mero graves ipsis Clericis omnia dira im-
precabantur, hi, ut vitæ consulerent,
pro-

projectis ordinis vestibus incertas latebras, & humillimum quemque Clientem, ubi nulla suspicione proderentur, petebant. Triduum duravit hæc insolentia, cum nuncius de strage Rusticorum ad Franckenhufium eam compescuit: dejectis in terram vultibus, ut tamen plus tristitiæ, quàm pœnitentiæ colligeres, & ligatis in sarcinam spoliis ad sua reversi sunt. Continuavit Senatus † invasio- *Senatus Pa-*
 nes, & à parochialibus Ecclesiis veteris fi- *rochos Ca-*
 dei ministros expulit, atque ne populus ad *tholicos pel-*
 Divina convocaretur, ex campanis pi- *lit.*
 stilla detraxit. In Hospitali majore liberum adhuc erat Religionis exercitium, in templo S. Severi, & Cœnobiis, Numini clausis januis litabatur, in aliis vel nullum, vel novum Evangelium prædicatum, ipsa Basilicæ Marianæ Cathedra profanata fuit. Saxo Elector, per Thunium, Planicium equites, & Philippum Melanchtonem, Legatos, rituum innovationem urfit, imò in pagis Urbis jubere præsumpsit. Civitas se consilia, non mandata sequi contestata est. Defectionem hanc æmulatio, vel odium Moguntinæ Sedis promovit, illoque † instigante *Erfordia*
 longius à ritu veteri, quam per omnem *longius quæ*
 provinciam recessum: huic inter miniatos *vicinia à ri-*
 sunt multi cœlitum dies, quos Civitas a- *tu veteri re-*
 tro caractere notavit. Retinuit anti- *cessit.*
 quum Christianitatis morem vicinia, quod
 ternis campanarum pulsibus hominum
 P pie-

Electōr apud Cæsare Senatiū turbarum auctorem accusat.

pietatem, vel saltem aliquod suspirium de die provocet, ast hīc ille mos abolitus, & silentium indictum. Moguntinus Elector apud Cæsarem, † & Principes (a) de rei iniquitate queritur: Senatū undecim millia subditorum in Urbem recepisse, hos in Electoralem Curiam, tabernas, telonium, in Canonicorum familias, in ipsa templa salvā cœterum Urbem urbem vertisse. Hæc omnia dolum Senatū arguere, nulla de raptoribus sumpta supplicia, continuata à Senatu spolia, & ea peracta, quæ mali incentorem manifestè convincant. Eò jam Erfurtensium insolentias excrevisse, ut non in suam tantum, & Electoratū, verum in universi Imperii injuriam tendant, si impunè in Rep. Romanā sic peccare liceat. Quere-

Fœderi Suevico causa submittitur.

læ † discussio fœderi Suevico demandatur, quod nuperis (b) annis ad coercendum Rusticorum furorem magni Principes, & inter eos Moguntinus renovaverant. Discutitur à Senatu fœderis Augustæ Vindelicorum congregato rei momentum, sed commodius peculiari conventui posse reservari visum est, * interim † Civitas, ut Cyriaciburgo suo melius confuleret, profundissimæ capacitatis puteum, quem hodie miramur, effodit. Diætā Hamelburgi † indicitur, ubi coram Le-

(a) Documenta in Archivis Moguntino & Erfurtensi desuper extant.

(b) De hoc fœdere Scleiderus de statu Relig. & Reip. lib. 4. in fin.

Legatis foederis causam utrinque agunt Moguntini, & Erfurtenses, ac post longam disceptationem, ex placito partium res ita composita est: Condonaret Elector haecenus perpetrata civibus, illi vicissim, ut fideles subditos decet, Electorem suspicerent, Civitas Electori pro damnis in Curia, tabernis, telonio illatis bis mille quingentos aureos penderet, Ecclesiis ornatum omnem, vasa, gemmas, pretiosa, quaecunque recuperari possent, intra mensem restitueret, pro deterioratis & deperditis mille ducentas argenti puri marcas solveret, non aliter nisi in Ecclesiarum ornatum impendendas. Tribunalia potestati & integritati pristinae restitueret, publicanorum & satellitum aedes, ac imperii meri furcas eò loci, & quae forma steterunt ante motus, propriis sumptibus iterum erigeret, nec in istarum refectione Moguntinos impediret, liberum ac publicum in Collegiatis Ecclesiis, & ad S. Petrum Catholicae Religionis exercitiam esset, quoad reliqua templa transactione, vel laudo praesenti nihil dispositum, alia matrem inter & filiam litigia, per deputatos sufficienter instructos foederi Suevico submissa Clericorum privata damna, quae in civili rabie ante novennium acceperant, transactionis articulis, sed ea lege inserta sunt, ne ante assensum eorum quorum intererat, praesudicio essent: scilicet instrumentum obligationis, in quo

Transactio.

Clerus tras-
actionē non
ratihabet.

Clerus tributis violenter subiectus, Senatui foederis Suevici ad cassandum tradere-
tur, indictiones Ecclesiarum abrogarentur, Clerici accepta clamna condonarent, extorta sibi decem millia florenorum haud condicerent. At tunc cum hæc duriora Clero viderentur, non ratihabuit, sed in imperiali Camera jus suum prosecutus est, prudenter, si non eo tempore vixisset, quo revisionis, ut vocant, abusus justitiam in vinculis habebat: etenim obtinuerunt quidem spoliati restitutionis sententiam, sed quæ ad usque revisionum opem suspensa, iisque nunquam venientibus suffocata est. Legati foederis, qui laudum edixerunt, Franciscus Burckardus Juris Canonici Ingoilstadii professor, Georgius de Knorringen eques Teutonicus, & Jacobus Wideman Nörtingensis Consul fuerant.

XXVII. His legibus Electori suo conciliata civitas, in Saxonum indignationem incidit. Illi tunc jus conducendi per ipsam Urbem prætenderant, sed cives Heroldum adempto Bacillo impediverant. Hic a servatus in Curia Saxonum iram auget, prætereà Kapplendorffium oblata Civitas repetiit, & atroces finium controversiæ inter Mühlberg, & Wassenburg, pignorationibus utrinque & violentiis aucta. * Hinc ad hostilia Saxones, & captis civibus Urbis aditus undique præcludunt. Anno superiore vehementior

MDXXXIII

ve ritus